

Starosta je primerým orgánom obce, vedie správu za výlučne svojej odpovednosti a každú záležitosť môže previesť výlučne na seba (§ 55). Je vodcom, odkázaným na spoluúčasť zmocnenca strany a povinným viesť obec v súhlase so štátnym vedením, t. j. v duchu hitlerovskom, lebo v prípade, že by sa rozhodnutia, alebo opatrenia starostove priecila s cieľmi štátneho vedenia (!), môže dozorčí úrad starostu odvolať. Tiež len preto, aby sa zistila spoľahlivosť nových starostov, zavedený bol t. zv. skúšobný rok.

Nuž teraz zastavme sa u zástupcov občianstva. Sú to obecní radovia (v mestách radní páni) povolávaní na 6 rokov zmocnencom strany. Ak nie sú spoľahliví, môže ich dozorčí úrad vylúčiť po vypočutí zástupcu strany. Obecní radovia tvoria obecnú radu, ktorej úkolom je zaistiť stále plnenie obecnej správy (§ 48). Nie sú však orgánom usnášacím, sú len nápomocní starostovi svojími radami a zaopatrujú starostovým opatreniam porozumenia medzi občianstvom (!). Inými slovami rada je vlastne pomocným orgánom starosty a nie orgánom občianstva, ktoré je z aktivity vylúčené! Ovšem niektoré veci, ako zmena hraníc, odňatie domov, práva, dávky a tarify, opatrenia týkajúce sa obec. majetku (pokiaľ neide o bežnú správu), zmena užívacích práv na obecnom a členskom majetku (Gemeindegliedervermögen, kde výťažok nepatrí obci, ale iným) a jeho premena na majetok verejný, účet príjmov a výdavkov vo ¼letí atď. musí starosta rade predložiť.

Ako vidíme, pôsobnosť rady je primálá. Jej pôsobnosť vykonáva vlastne starosta pod dozorom strany. Okrem toho zasahuje často dozorčí úrad, alebo ríšsky zmocnenec (Reichstatthalter), ktorý rozhoduje vo sporoch medzi starostom a zmocnencom strany. V prípade, že ríšsky zmocnenec (vládný prezident) nie je súčasne župným vodcom strany, musí byť vyslechnutý tiež tento.

Spomenul som, že finančný stav nemeckých obcí bol neutešený. Zákon preto snaží sa o nápravu, stanoví pevné zásady hospodarenia obcí, obmedzenie dispozície s obecným majetkom, riadenie rozpočtové a povinnosť rozpočet dodržiavať. Úradníci a zamestnanci, ktorí sa proti týmto zásadám previnia, ručia za škody z toho vzniklé. Ak si úradník dovolí bez schválenia starosty mimorozpočtový výdaj, alebo učiní opatrenie z ktorého by obci mohol vzniknúť záväzok pre ktorý niet v rozpočtu prostriedkov, je povinný k náhrade škody, pokiaľ tým nebola odvrátená väčšia škoda.

Sú to isté klady nového obecného zriadenia ku ktorým musíme pripočítať aj prevedenie unifikácie. U nás doposiaľ máme 4 obecné zriadenia s mnohými dodatkami, okrem štatutov pre štatutárne mestá. Zákon prináša tiež väčšiu zodpovednosť a nerozkladá obec na hospodárenie veľkého počtu strán. Ovšem s kontrolou obecnej správy, ktorú prevádza len štát, poťažne jeho úrady a strana, nie občianstvo, nie je možné súhlasiť.

Dr. Miroslav Jirásek.

První milion posluchačů rozhlasu a čs. právo rozhlasové.

V příštích dnech, dříve než tyto řádky budou uveřejněny, bude vydána rozhlasová koncese miliontému posluchači. Tento výsledek jistě opravňuje, abychom přehlédli celou tu vývojovou etapu, zahájenou první přihláškou před 14 lety.

Podle statistiky Mezinárodní rozhlasové Unie je ČSR na 5. místě, co do počtu rozhlasových posluchačů. Koncem r. 1936 stálo mezi evropskými státy v čele Německo s 8,167.950 posluchači, následovala Anglie 7,914.500, Francie 3,218.500, Holandsko 989.115, Švédsko 944.487, ČSR 928.112 (další pořadí: Belgie, Polsko, Dánsko, Itálie, Rakousko atd.).

Rozšíření rozhlasu je tedy čestným dokladem kulturní vyspělosti československého národa. Zájem a stálá spolupráce nejvyšších státních úřadů a čelných osobností našeho státu dokumentují přesvědčivě, že rozhlas dávno již přestal býti technickou zajímavostí a prostředkem pouhé zábavy, a povzněl se na význačného činitele národní kultury a hlasatele státoobčanských myšlenek a státní propagandy.

Plní-li rozhlas tyto tak závažné úkoly, je jistě oprávněna otázka, jakými prostředky byl k tomu účelu vybaven. Nás zajímá především, jak byl vybaven *po stránce právní*.

Jako při jiných právních skutečnostech, které zásahem do hospodářského dění vyvolaly potřebu změn v právním systému, tak i rozhlasu se dostávalo právních norem dodatečně a jednotlivě k vyřešení vzešlých problémů. Jak různorodé byly zásahy rozhlasu, tak různorodý byl i obsah norem.

Prvním legislativním úkolem bylo normovati *pravidla výroby* o obchodu radiopřístroji a stanoviti práva a povinnosti držitele rozhlasového přijímače — posluchače rozhlasu. Stalo se tak zákony č. 60/1923, 9/1924 a vládním nařízením č. 82/1925 Sb. z. a n., tedy ve spojitosti s ustanovením o telegrafech. Z obsahu těchto norem vyniká snaha zabezpečiti stát proti zneužívání rozhlasových zařízení. Povinnosti ukládané koncesionářům a sankce s nimi spojené šly tak daleko (na př. při přechovávání součástí odhlášeného přijímače), že zavdávaly podnět k častému nedodržování. Naproti tomu nebylo zdaleka tak důsledně pamatováno na práva, jež by posluchači zaručovala možnost dobrého poslechu.

Zákony č. 60/1923, 9/1924 Sb. z. a n. nevytvořily ještě systém rozhlasového práva, daly k němu jen základ. K jejich doplnění slouží celá řada administrativních výnosů, v prvé řadě výnosů ministerstva pošt a telegrafů. Již výnos č. 84/1928 *o rozhlasovém poplatku* nezůstává omezen na poměr veřejnoprávní a zasahuje částečně i do oboru soukromoprávního. Ještě více je tomu tak u výnosů jednajících o antenách, o připojení dalšího poslouchacího zařízení a pod. Judikatura však nepřevzala administrativní výnosy jako bezvýhradně závazné a zachovala si samostatnost při posuzování soukromoprávních poměrů. Při tom bohužel neprojevila dostatek pochopení pro pozitivní právo, tj. funkci soudcovského rozhodování, takže se nestala podporou, nýbrž v některých směrech spíše brzdou rozhlasového práva.

Jsou především dva problémy, které si žádají řádné úpravy: *právo posluchačovo nařízení anteny a uzemnění a právo na nerušený poslech*.

V prvním případě jde vlastně o vyslovení zásady, že zařízení rozhlasu patří k normálnímu obvyklému užívání bytu a že tedy nájemník má právo zřídit si antenu a uzemnění i mimo najatý byt, právě tak, jako smí užívatí některých částí domu, třeba nejsou výslovně najímány (schody, chodby a pod.). Soud měl již příležitost zabývatí se touto otázkou, ale rozhodl záporně (Vážný 7637, 10120). Může tedy nájemník instalovati rozhlasové zařízení v najatém bytě bez souhlasu majitele domu, ale nesmí tak učiniti mimo vlastní byt.

Zřizování anten je však ztěžováno i jiným způsobem. Jsou to zejména předpisy o vedení anten nad veřejnými budovami nebo na veřejných budovách, s čímž jsou spojeny různé poplatky nájemní nebo komisionální. V poslední době i magistrát hl. města Prahy vyvolal rozruch mezi posluchači svými příkazy k odstranění venkovských anten.

Problém obrany posluchačů proti poruchám, které jsou způsobovány provozem závadných elektrických přístrojů, může býti posuzován s několika hledisek: spadají sem ustanovení práva vlastnického, zejména předpisy o immissích, a ustanovení na ochranu držby. V zájmu stručnosti nebudeme zde rozváděti názory, jež byly k tomuto problému v teorii i v praxi vysloveny a použijeme příští příležitosti k bližší informaci o soudních sporech, které jsou v běhu. Je činěn pokus vyřešiti otázku rušení rozhlasu cestou legislativní. Uskutečnění zákona naráží ovšem na potíže, protože opatření rušících přístrojů a strojů protiporu-

chovým zařízením znamená pro majitele takových přístrojů (lékaře, holiče a pod.) peněžité náklady. Také o této osnově podáme podrobnější zprávu příště.

Bylo již častěji konstatováno, že nynější stav rozhlasového práva není plně uspokojivý. Základní předpisy jsou kusé a jsou zkomplikovány tím, že vycházejí z předpokladu, že rozhlas je součástí telegrafu. Podrobnější předpisy jsou roztroušeny v ministerských věstnících a v úředních listech jednotlivých ředitelství pošt a telegrafů, takže jsou veřejnosti nepřístupné. Mimo to není jejich závaznost vždy nepochybná, takže může dojít k rozporu mezi výnosem a judikaturou. (Černí posluchači jsou stíháni podle § 24 zák. 9/1924. Tento zákon stanoví v § 19, že žádost o povolení k přechovávání radiotelegrafních a radiotelefonních zařízení se podává s předepsanými doklady přímo ministerstvu obchodu a živností, avšak všichni řádně přihlášení posluchači mají jen koncesi, kterou vystavily poštovní úřady podle výnosu ministerstva pošt a telegrafů č. 137/1925). Byla již několikrát vznesena žádost po jednotné kodifikaci rozhlasového práva, která by se uspokojivě vyrovnala se všemi danými problémy.

Rozhlasový zákon by měl splnit tyto požadavky: odloučení práva rozhlasového od práva telegrafního a telefonního; příznati rozhlasu význam instituce veřejně prospěšné; nově upravití nabývání a pozbývání (dočasně odhlášení) rozhlasové koncese; normovati vlastnické, držební, zástavní poměry k rozhlasovému přijímači, zejména vyloučiti přijímače z exekučního zabavení; zajistiti ochranu posluchače proti rušení příjmu; příznati posluchači právo na antenu a ostatní rozhlasové zařízení.

To jsou jen základní body. K nim by přirozeně přistupovaly i další předpisy pro jednotnou právní úpravu nejen poslechu rozhlasu, ale i jeho vysílání.

Dr. Karel Remes.

Zprávy.

Ministerské pense. *Ve starostech o státní rozpočet, nové daně a řadu jiných naléhavostí nevěnovala naše veřejnost dosti pozornosti návrhu na zavedení pensí pro odstouplé ministry. Také podrobnosti návrhu nejsou známé. Věci se věnovala v našich denních listech poměrně malá pozornost, přece však stojí za zaznamenání alespoň článek Peroutkům v Lidových Novinách. Peroutka návrh obhajuje a hlavním jeho argumentem je úvaha, že je lépe dávat z veřejných prostředků veřejně než tajně.*

Jde o problém vysloužilých politiků vůbec, který vzniká všude tam, kde se vyvinula třída politiků-profesionálů. Pokud je politik amatérem, t. j. buď provozuje politiku vedle svého občanského povolání, nebo aspoň má možnost svoje civilní povolání dále vykonávat po skončení svojí politické éry, je dobře. Že si takto naše ústava představovala čs. politiky, je patrné jak z ustanovení o státních a veřejných zaměstnancích, stanovili se členy Národního shromáždění (§ 20), tak z předpisu o přípustnosti poslaneckých a senátorských intervencí u advokátů (§ 22). Také ještě je dobře, když politik je sice profesionálem, ale svoji profesi vykonává na základě služebního poměru at jako tajemník nebo novinář. Ti mají aspoň pensijní pojištění. Problém však vzniká u těch, kteří se politice věnují celoživotně a výhradně, takže opustili všechny nepolitické zdroje příjmů a obživy. U tohoto druhu politiků, jichž je u nás asi většina, vzniká skutečně palčivá otázka, jak upravití jejich existenční zajištění po skončení jejich politické kariéry a aktivity. Někteří z nich se dovedli zajistiti sami: at jměním nebo jinak vydatnými hospodářskými posicemi, at zbytkovým statkem a pod. Na jiné — hlavně nekoalitní — nevyšlo. A tu je především otázka, zda se tento vskutku aktuální problém řeší zavedením pensí jen pro vysloužilé ministry, ač pro toto částečné řešení mluví — vedle